

EL RECULL DE FOLKLORE MENORQUÍ (1912) D'ANDREU FERRER: FONT DE
MATERIALS INÈDITS

Margalida Coll Llompart

Grup de Recerca en Etnopoètica de les Illes Balears

Universitat de les Illes Balears

L'any 1912 l'Ateneu Científic i Literari de Maó va convocar un Certamen de Folklore i s'hi van presentar dos reculls: «De la Pagesia»¹⁶ de Francesc Camps i Mercadal i «Recull de Folk-lore Menorquí» d'Andreu Ferrer Ginard; un tercer treball¹⁷ elaborat per Llorenç Lafuente Vanrell va ser presentat fora de termini i, per aquest fet, va quedar exclòs del concurs. El 6 d'octubre de 1912 el jurat es va reunir i va donar el premi al recull de Camps i va concedir l'accèssit al de Ferrer (s. n. 1912: 312).

Andreu Ferrer, mestre nacional mallorquí, va establir-se el 1906 a Menorca per fer-se càrrec interinament de l'escola des Migjorn Gran. Durant la seva estada va rebre la visita del folklorista català Jaume Oliver i Castanyer que li demanà que li recollís algunes cançonetes per a una col·lecció de cançons que preparava de totes les contrades de parla catalana. D'aquesta manera va esser que Ferrer va iniciar la tasca de cercador i va esdevenir un entusiasta recol·lector del folklore menorquí. Així quan va saber que l'Ateneu Científic i Literari de Maó convocava un Certamen de Folklore decidí presentar-hi la seva replega perquè considerava que el material recopilat s'havia de donar a conèixer. Ferrer presentà el material que tenia recollit amb el títol «Recull de Folk-lore Menorquí» sota el lema «El poble parla, riu i canta; escoltem-lo», i per tal de no formar «un engarbullament inintel·ligible», dividí el recull en set seccions: *Novel·lística*, *Cançonística*, *Paremiologia*, *Ethologia*,¹⁸ *Hierologia*, *De l'infantesa*¹⁹ i *Endevinalles* (Ferrer 1981: 25).

¹⁶ Aquesta obra titulada «Folklore menorquí. De la pagesia» va ser editada per primera vegada el 1918, encara que de manera incompleta atès que hi mancava una tercera part referent a les cançons populars menorquines que va ser publicada el 1987 per l'IME, edició a cura de Xavier Moll (Camps 1986, 2007: 5-6).

¹⁷ El recull es titulava «Folk-lore menorquí».

¹⁸ Així és com Ferrer va escriure el títol d'aquesta secció en el Recull, posteriorment en altres publicacions *Ethologia* apareix sense hac.

¹⁹ Transcrivim el títol de la secció tal com el va escriure Ferrer.

Ferrer tenia la intenció de publicar de manera progressiva el seu Recull de Folklore i atès que l'obra era voluminosa, començà publicant el primer volum de la «Col·lecció Folklore Balear» amb el títol *Rondaies de Menorca* (1914). Posteriorment publicà *Cançonetes Menorquines* (1922), unes *Notes sobre Aplicació del sistema decimal de classificació del folklore* (1924)²⁰ i *Ethologia de Menorca o cent costums i preocupacions que se conserven en aquesta illa* (1927).

Ferrer volia anar publicant les diferents seccions del recull en volums, però al llarg dels anys no ho arribà a fer, almenys de la manera que tenia prevista.

L'any 1915, Ferrer havia tornat a Mallorca per ocupar la plaça de mestre nacional de l'escola d'Artà. Una vegada establert a la seva vila natal, Ferrer començà a publicar la revista *Tresor dels Avis*²¹ que ha estat una de les primeres publicacions d'etnografia i folklore de les Illes Balears. En aquesta revista —de quatre volums— Ferrer va publicar-hi en forma d'article materials folklòrics provinents del recull premiat amb l'accessit per l'Ateneu de Maó, molts d'ells sense indicar-ne la procedència.

Així, trobam a la revista alguns articles que incloïen continguts folklòrics menorquins i que signà amb el pseudònim *Ramon dels Pujols*. Ferrer va publicar agrupats en dos articles, costums²² propis de l'illa de Menorca que havia pogut recollir. Els «costums» que havia arreglat formaren la primera part de l'obra *Ethologia de Menorca* que va publicar posteriorment, l'any 1927, a la Col·lecció Folklore Balear i que l'any 2002 va esser reeditada amb el títol *Etologia de Menorca* al núm. 70 dels *Quaderns de Folklore* pel Col·lectiu Folklòric de Ciutadella. Aquesta publicació és una versió revisada de l'apartat homònim del Recull

²⁰ Aquesta obreta no correspon al Recull de Folklore encara que sí que forma part de la Col·lecció Folklore Balear.

²¹ La publicació va esser editada a Artà, a la impremta Tipogràfica Catòlica d'Andreu Ferrer, entre el 1922 i el 1928, va tenir una periodicitat mensual i se'n publicaren quatre volums.

²² «El poble menorquí conserva certs costums generals, semblants o iguals als dels demés pobles de la nostra nissaga, però en conserva també altres d'especials i característics. Molts d'ells han estat descrits per distints escriptors que els han aficat dins les obres seves, formant ja la trama de novel·letes, com n'Àngel Ruiz i Pablo, ja descriguent-les despulades de tot altre ropatge, com ho han fet D. Pere Ballester en vàries de ses obres i especialment dins son llibre *Costumbres populares de Menorca* i l'ilustre pedagog D. Juan Benejam en *Ciudadella Veya* que publicà el 1909, descriguent costums del temps passat. L'objecte meu, doncs, no és repetir lo que ja és estat publicat per altri ni donar a conèixer costums que poden trobar-se en qualsevol altre punt, sinó estar en lletres de motlo les que, tal volta per massa humils, deixaren de recollir els espi-goladors que m'han precedit» (Ferrer 2002: 11).

de Folklore. Amb *Ethologia de Menorca*, Ferrer volia completar les obres de Pere Ballester i de Joan Benejam referides a la temàtica dels costums menorquins. Així, a *Tresor dels Avis* es publicaren en els volums 3 i 4 els següents treballs:

RAMON DES PUJOLS (1925-6): «Costums de Menorca», *Tresor dels Avis* 3: 168-170. En aquest article Ferrer descrivia de manera succinta els següents costums: Sant Antoni Abat - La Candelera - Sant Blai - Darrers dies - El Dijous Llarder - El Darrer Dia. *Tresor dels Avis* 3:183-185. Dimecres de Cendra - Mitjan Corema - Es fas - Dijous Sant - A toc de Glòria - Formatjades - Pasqua.²³

RAMON DES PUJOLS (1927-8): «Costums de Menorca», *Tresor dels Avis* 4: 3-4. Goigs de Pasqua - Es Salpàs - Dia de l'Àngel - Cincogema - La processó del Corpus. *Tresor dels Avis*. 4: 17-20. El dia de Sant Joan - Les Gales de Sant Joan - La festa major de Ciutadella. *Tresor dels Avis*. 4: 33-36. Festes majors - La segada - Festa de les acaballes - Ses mesurades. *Tresor dels Avis*. 4: 49-51. Les temporades o lloguers - Festa de Sant Nicolau - Per Tots Sants. *Tresor dels Avis*. 4: 65-69. Sant Eloi - Nadal - Les porquetjades - Glosats - Pels milans. *Tresor dels Avis*. 4: 73-76. Vetlades d'estiu - Venda de peix - Salvatgina - Aruixa! - A fora! - Anunci - Els mesos - Besamans - Avis de ball.

La segona part de l'obra *Ethologia de Menorca* corresponia a les «Supersticions i Preocupacions»²⁴ que també foren publicades a *Tresor dels Avis* al llarg d'una successió d'articles en el darrer volum:

RAMON DES PUJOLS (1927-8): «Supersticions de Menorca», *Tresor dels Avis* 4: 97-102. *Tresor dels Avis*. 4: 105-107. Animals. *Tresor dels Avis*. 4: 113-115. Plantes i fruits. *Tresor dels Avis*. 4: 125-127. Minerals, Astres i meteors. *Tresor dels Avis*. 4: 137. Averanys i embruixaments, pràctiques de curar. *Tresor dels Avis*. 4: 153-155. Acabament.

L'obra *Cançonetes Menorquines* va ser publicada en fulletó dins la revista i en dona compte el següent article: A. F. (1923-4) «Les nostres cançonetes», *Tresor dels Avis* 2: 91-96. En aquesta notícia hi havia la transcripció dels comentaris laudatoris que se n'havien publicat a diverses revistes i periòdics. Ferrer hi reproduí la crítica que Francesc de Borja Moll havia publicat al *Bolletí del Diccio-*

²³ S'han transcrit els títols dels costums tal i com surten a l'edició dels *Quaderns de Folklore* de 2002.

²⁴ «Menorca, especialment la pagesia menorquina, en té moltíssimes de preocupacions que se van esvain a poc a poc, gràcies als combats que van armant la religió i la cultura agermanades per esvaïr-les i deixar en son lloc la llum del seny, l'equanimitat i la veritat.» (Ferrer 2002: 11).

nari de Llengua Catalana. A més, Ferrer també va reproduir la crítica i elogis que féu Manel de Montoliu a la seva obra a *La Veu de Catalunya* dins la secció «Breviari Crític». Seguidament Andreu Ferrer afirmava la seva intenció de publicar dos volums més de la Col·lecció Folklore Balear titulats *La Paremiologia* i *De l'Infantesa*. Malauradament aquest propòsit no es va complir i els volums no s'arribaren a publicar.

Una vegada consultat el Recull de Folklore Menorquí, s'ha constatat que sembla que roman en part inèdit i que Ferrer va publicar materials a *Tresor dels Avis* però sense fer constar que provenien del Recull. S'ha detectat en la gran majoria de casos que Ferrer va corregir en aquests materials aspectes ortogràfics i de redacció en publicar-los a la revista de folklore.²⁵

Els estudiosos menorquins Natàlia Sans i Jaume Mascaró ja varen començar fa anys una recerca de materials en l'arxiu personal d'Andreu Ferrer per tal de descobrir-hi materials inèdits. Fruit d'aquesta recerca Natàlia Sans va publicar l'any 2006 un disc compacte titulat *Cançons populars menorquines recollides per Mestre Andreu Ferrer* (edició per a ús escolar i de recerca) i l'antropòleg Jaume Mascaró va publicar al web <www.culturapopularmenorca.cat> alguns materials inèdits procedents del recull com són: *Anècdotes*, *Modismes i locucions*, *Equívocs*, *Comparances* i *Oracions*, i alguna rondalla. En els anys vuitanta el músic menorquí Deseado Mercadal ja havia escrit, referint-se al Recull:

Dicho trabajo [*Recull de Folklore*] contiene una importante colección de nuestras canciones con su música, algunas de las cuales fueron publicadas por su recopilador en la revista mensual «Tresor dels avis» que en los años veinte editó en Artá (Mercadal 1982: 236).

En el primer volum de la revista, que correspon a l'any 1922, es publicà un article que contenia materials que Ferrer va recollir a Menorca durant els anys en què hi visqué: RAMON DES PUJOLS (1922): «Miscelánea» [La Picota. Pràctica curativa. El sol dins es cap (insolació). Entre glosadors], *Tresor dels Avis* 1: 185-188. Aquest article, de caràcter miscel·lani, tractava d'un càstig molt antic anomenat la picota²⁶ que Ferrer va recollir a Menorca. També parlava d'una pràctica curativa i supersticiosa que la pagesia menorquina feia per llevar «el sol

²⁵ Els materials folklòrics que apareixen en aquest treball s'han transcrit talment com surten al Recull de Folklore de 1912.

²⁶ El càstig de la picota consistia a exposar la persona que havia comès una falta en un terrat baix on tothom la podia veure i on passava tota la nit.

dins es cap» (insolació). A la darrera part de l'article tractava dels glosadors mallorquins. El treball «La pràctica curativa. El sol dins es cap» prové del Recull de Folklore, concretament del bloc V. *Hierologia*.

Per altra part, Ferrer va publicar a la revista cançons llargues amb partitura procedents del Recull. Aquestes cançons no varen esser incloses dins l'obra *Cançonetes Menorquines*, recull de cançons curtes sense tonada, així eren inèdites. Aquestes cançons llargues corresponen al bloc II. *Cançonística*, dins D) «Cançons amb música» del Recull. Aquestes cançons apareixen també en el disc compacte de Natàlia Sans (2006). Els títols de les cançons són els següents:

Recull Folklore (dins <i>Cançonística</i> : «Cançons amb música»)	<i>Tresor dels Avis</i>
«Na Sicília» Núm. 39, p. 360.	«Na Cicília» <i>Tresor dels Avis</i> 1: 90-91. «Recullida a Mitjorn-Gran».
«La Mare de Deu» Núm. 34, p. 347.	«Mare de Deu» <i>Tresor dels Avis</i> 1: 103- 104. «Recullida a Mitjorn-Gran».
«La Presó de Nàpols» Núm. 57, p. 388.	«La Presó de Nàpols» <i>Tresor dels Avis</i> 1: 118-122. «Recullida a Mitjorn-Gran».
«El dissapte a vespre» (no du títol al recull) Núm. 60, p. 396.	«El dissapte a vespre» <i>Tresor dels Avis</i> 1: 136-137. «Recullida a Mitjorn-Gran».
«Es Ductó de Curniola» Núm. 63, p. 401.	«El pastor de Curniola» <i>Tresor dels Avis</i> 2: 127-128 . «N'hi ha qui diuen <i>Es Rectó</i> (...) Recullida a Mitjorn-Gran (Menorca)».
«Jo me'n vaig a la cassada» (o Dony Francisco) Núm. 61, p. 398	«Na Catalineta» <i>Tresor dels Avis</i> 2: 142-143. «Nota: Aquesta cançó es recullida a Menorca, aont se canta amb la mateixa tonada de <i>Jo me'n vaig a la caçada</i> ».

«El mariné» Núm. 4, p. 365. Nota: «La tonada i la cansó foren recollides a <i>Mitjorn gran</i> l'any 1913. La cantadora no sapigué més».²⁷ <i>Comparant la partitura de la cançó tal i com apareix al Recull i com es publicà a Tresor dels Avis hem pogut observar tant un canvi de tonalitat com de ritme.</i>	«El mariné» <i>Tresor dels Avis</i> 2: 155-156. «La tonada i la cançó foren recollides a <i>Mitjorn gran</i> l'any 1913. Encare que hei ha versions molt més llargues la cantadora no'n sapigué cantar». <i>Segurament aquesta versió és recollida de manera posterior a la que es presentà al Recull de Folklore.</i>
---	---

A *Tresor dels Avis* s'hi varen publicar, també, cançons curtes sense partitura a [FERRER, Andreu] (1927-8): «Cançons de feinetjar», *Tresor dels Avis* 4: 7-8, 23-24, 31-32, 39-40, 46-48, 56, 62-64, 70-71, 78-80, 88, 95-96, 118-119, 150 i 186-190. D'entre les cançons curtes referents al segar que Ferrer va publicar dins la sèrie de cançons de feinejar, n'hi ha set que varen esser recollides a es Migjorn Gran; sis d'aquestes cançons foren publicades en 1922 dins l'obra *Cançonetes Menorquines*, concretament dins la secció «Agrícoles» (p. 34-44) i quatre d'elles provenen del Recull i són les següents:

5. Jo'm pensava que's segá
era com qui tocás guiterra,
y en havé de falcajá
posava sa faus en terra.

10. Qui no'l sega ja l'arranca
y així tots trabahám,
si acabám per Sant Juan
anirem a sa Font Santa.

11. Que rigui qui te riayes
que ja'm 'cabat de lligá,
heu cabarem de lligá
y farem ses acabayes.

15. S'ordi de son Putx parlá
y va di a n'ets escaradés
cutau es colzu un poch mes,

²⁷ Curiosament la nota diu que la cançó fou recollida en 1913, un any després que el recull de Ferrer rebés l'accessit (1912). Tal vegada es tracta d'una anotació posterior per part de Ferrer.

y vus ferá milló lligá.

[FERRER, Andreu] (1923-4): «De Folklore Balear II. Cançons de bres». *Tresor dels Avis* 2 :85-86. Aquest article anava encapçalat per les paraules següents:

A Menorca i a alguns pobles de la nostra illa (*Mallorca*) an aquestes cançonetes les anomenen *no-ni-nons*, qu'es de suposar vé de la *tornada* (estribillo) qu'en moltes d'elles comença amb aquest terme (...). Son molt distints els vou-veri vous que se canten dins les Balears; així el més corrent dins Mallorca no té la més petita semblança amb els No-ni-nons amb que s'adormen els *flets* menorquins (...). Vet aquí algunes de les cançonetes que teng recullides de Menorca.

En aquest article Ferrer hi publicà vuit cançonetes recollides a Menorca, de les quals cinc provenien del Recull de Folklore Menorquí, bloc VI. *De l'infantesa*, dins l'apartat B) «Cançons de bres».

[B) Cançons de bres, núm. 3]

Son, son, soneta,
vina, vina, avuy
sa meva fieta
no ha durmit avuy.

[B) Cançons de bres, núm. 4]

Son, soneta,
vina, vina aquí;
sa meva fieta,
no's pot adurmí.

[B) Cançons de bres, núm. 6]

No ni no, li diu sa mare
no ni no, a n'es seu fiyet;
canonge cuant el bolcava
y bisbe cuant fou grandet

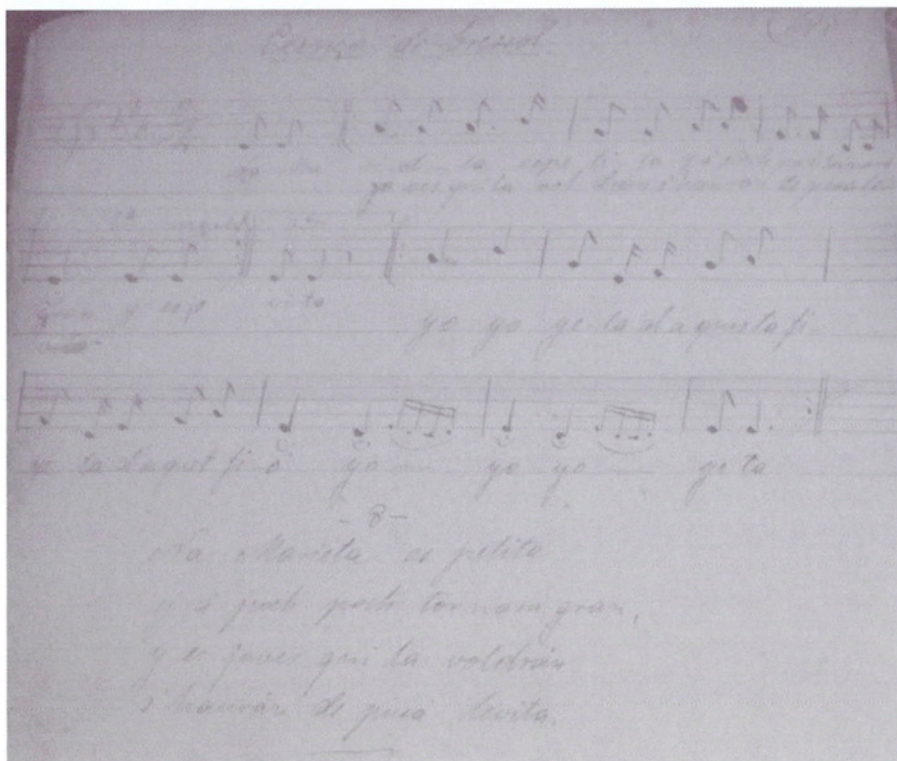
[B) Cançons de bres, núm. 7]

No ni nó li diu sun pare
perque sa mare no hi es;
sun pare te poca manya
perque encara no n'ha pres.

[B) Cançons de bres, núm. 8]

Na Marieta és petita

y a poch a poch tornarà gran
i es joves qui la voldrán
s'haurán de pusá levita.

Partitura de la cançó de bres núm. 8

[FERRER, Andreu] (1923-4): «De Folklore Balear III. Joguines infantils», *Tresor dels Avis* 2: 113-117. En aquest article Ferrer escrivia que aquestes joguines, cançonetes —que contribuïen al desplegament de la intel·ligència infantil—, tenien un línia melòdica molt semblant de poc valor musical que només era modificada per l'exigència del vers. De les cançonetes recollides a Menorca que hi ha a continuació, n'hi ha tres que corresponen al Recull de Folklore a l'apartat VI. *De l'infantesa* dins A) «Joguines infantils».

[A] Joguines infantils, núm. 1]
Serra, serra serradó
serrarem aquest tió
per amunt y per avall.
Pe sa *costa* des cavall

hi ha una *niña* de papé
pega sota y ja la té.

[A) Joguines infantils, núm. 8]
Al carré del vidre
plant una uliva
pulida com el sol.
No ploris, Francisqueta (o lo que sia de nom)
que ta mare prest vindrá
per dalt es campaná
que repiquin ses campanes
i tornin repicá...
Tu... tu... tup... dins la ma!...

[A) Joguines infantils, núm. 9]
Rotlet, rotlet
del pan dineret
qui estás ben pagadet.

[FERRER, Andreu] (1923-4): «De Folklore Balear IV. Cançonetes per infants», *Tresor dels Avis* 2: 129-133. En aquest article Andreu Ferrer continuava publicant-hi cançons curtes de les Illes. D'entre aquestes cançons trobam les següents que foren recopilades a Menorca i tal com també hem pogut observar a l'article anterior algunes corresponen al Recull de Folklore a l'apartat VI. *De l'infantesa* dins A) «Joguines infantils».

[A)Joguines infantils, núm. 7]
Gracies a Deu
mun pare ja vé
mu mare també;
adevall s'escala
hi ha un puput
carregat de seda
y de vellut
qui canta y sona
y fa *¡cu, cut!*

[A)Joguines infantils, núm. 15]
Jo sé un sermó
de mel i y cutó;
campana de plata
y barret de senyó.

He begut vi
y he tornat vi;
he begut vinagre
y he tornat agre;
he begut bebfort
y he caigut ben mort.

[FERRER, Andreu] (1923-4): «Comparances». *Tresor dels Avis* 2: 60-62, 69-72 i 140-141. A *Tresor dels Avis* es publicaren dues-centes seixanta-vuit comparances i pensàvem que hi trobaríem les cent que Ferrer presentà dins el Recull de Folklore dins el bloc III. *Paremiologia*,²⁸ juntament amb les que li enviaren els seus col·laboradors per a la seva publicació a la revista o les que el mateix Ferrer afegí, és a dir, les cent seixanta-vuit restants. Comprovarem que el darrer article de la sèrie comparances acaba amb un «Seguirà» però sembla que no aparegué al llarg dels volums restants cap altra continuació de les comparances. Tal vegada aquest és el motiu pel qual hi ha sis comparances del Recull que no es publicaren a la revista.

[FERRER, Andreu] (1923-4): «Problemes aritmètics». *Tresor dels Avis*. 2: 41-44. En aquest article es varen publicar els onze problemes aritmètics que Ferrer va presentar al Recull dins el bloc VII. Cal remarcar que els problemes 8 i 9 publicats a *Tresor dels Avis* tenen solucions errònies que sí que són correctes als textos del Recull.

Una vegada tractats els materials del Recull que foren publicats a *Tresor dels Avis*, veiem l'índex general del recull de vuit-centes quartilles que Ferrer presentà al Concurs de Folklore on podem apreciar tant els apartats publicats —de manera parcial o total— tant pel propi Ferrer com per altres, així com tota la part que sembla fins al moment inèdita (remarcada en negreta).

- I. *Novel·lística*:

A) Rondaies (publicades a *Rondaies de Menorca* —primera edició 1914).

B) Anècdotes (publicades a <<http://culturapopularmenorca.cat>>).

C) **Tradicions**

²⁸ Les comparances es poden consultar també a <<http://culturapopularmenorca.cat/continguts/wp-content/uploads/Comparances-recollides-per-Andreu-Ferrer-Ginard.pdf>>

- II. *Cançonística*:

A) Cantars (publicats a *Cançonetes Menorquines* —primera edició 1922).

B) Gloses

C) Cançons sense música

D) Cançons amb música (publicades a *Cançons populars menorquines* —2006).

E) Cançons d'autor conegut.

- III. *Paremiologia*:

A) Refranys

B) Modismes i locucions (publicats a <<http://culturapopularmenorca.cat>>)

C) Comparances (publicades a *Tresor dels Avis* i a <<http://culturapopularmenorca.cat>>)

D) Vocabulari.

- IV. *Etologia*:

A) Costums

B) Preocupacions (ambdós apartats foren publicats a *Ethologia de Menorca* —1927).

- V. *Hierologia*:

A) Oracions (publicades a <<http://culturapopularmenorca.cat>>)

- VI. *De l'infantesa*:

A) Joguines infantils

B) Cançons de bres (ambdós apartats foren publicats parcialment a *Tresor dels Avis*)

C) Invectives infantils

D) Jocs

E) Cançonetes infantils.

- VII. *Endevinalles*:

A) Endevinalls

B) Equívocs (publicats a <<http://culturapopularmenorca.cat>>).

C) Preguntes

D) Embarbussaments

E) Problemes aritmètics (publicats a *Tresor dels Avis*)

Conclusions

L'estada a Menorca va esser molt important en la vida d'Andreu Ferrer des de múltiples perspectives, però sobretot en el camp del folklore. A Menorca fou on començà la tasca de recollida de folklore i consegüentment, a elaborar-ne reculls. El més important pel que fa al seu volum i varietat va esser el Recull de Folklore Menorquí que presentà al concurs de folklore de l'Ateneu Científic i Literari de Maó. Ferrer volia anar publicant les diverses parts del Recull i així en va poder publicar algunes, però no aconseguí publicar-les totes. Així mateix, a la revista *Tresor dels Avis*, Ferrer aprofità per publicar-hi elements folklòrics del Recull, alguns ja publicats amb anterioritat a la Col·lecció Folklore Balear i d'altres, inèdits. Sembla a ser que l'abundant collita folklòrica que va fer a Menorca va ser l'origen de la majoria d'obres de folklore que posteriorment publicà i de la que va ser la seva obra més ambiciosa, l'Arxiu de Folklore Balear, que també roman inèdit.

Aquest treball suposa una passa més per tal de treure a la llum el fons de folklore inèdit d'Andreu Ferrer. Com ja hem esmentat, els menorquins Natàlia Sans i Jaume Mascaró, així com Josep Massot i Muntaner (Ferrer 2009) ja n'han fet treballs precedents. Per tot això, consideram de cabdal importància la tasca de conservació i difusió d'aquests materials que romanen, la majoria, dins arxius familiars per tal de poder descobrir o redescobrir el fruit de la tasca realitzada per Ferrer i que serà punt de partida per a futurs treballs d'investigació.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- CAMPS, F. (1986, 2007): *Folklore menorquí. De la pagesia*, Maó, Col·lecció Capcer 4.
- COLL, M. (2015a): «Menorca en la revista Tresor dels Avis», *Randa*, 74, *Miscel·lània Josep Miquel Vidal Hernández II* (setembre 2015), p. 71-91.
- (2015b): *La revista Tresor dels Avis (1922-1928): memòria, paraula i folklore*, Manacor, Edicions Món de Llibres.
- FERRER, A. (1922-1928): *Tresor dels Avis*, 4 volums, Artà.
- (1981): *Cançonetes menorquines*, Menorca, Edicions Nura.
- (1984): *Rondaies de Menorca*, Menorca, Edicions Nura.
- (2002): *Etologia de Menorca. Quaderns de Folklore*, núm. 17, Col·lectiu folklòric de Ciutadella.

MERCADAL, D. (1982): «La música, su evolución y desarrollo en Menorca», *Revista de Menorca*, tom XXI, p. 333-306.

S. N. (1912): «Fallo del Jurado calificador en el Concurso de “Folk-lore” menorquín», *Revista de Menorca*, tom VII, p. 314.

SANS, N. (2002): «Andreu Ferrer: les cançons amb música», *Revista de Menorca*, tom 86 (II) (juliol- desembre 2002), p. 59-66.

— (2006): Disc compacte *Cançons populars menorquines recollides per Mestre Andreu Ferrer* (Edició per a ús escolar i de recerca), IME, Consell Insular de Menorca.

Web Cultura Popular de Menorca, URL: <www.culturapopularmenorca.cat>.

Data de consulta: gener de 2015.

ANNEX I. Índex complet del Recull de Folklore Menorquí

Taula	full 800
Dedicatòria	3
Pròleg	5
 I. <i>Novel·lística</i>	 12
A) Rondalles	15
Notes a les rondalles	34
B) Anècdotes	35
Notes a les anècdotes	44
C) Tradicions	45
Notes a les tradicions	52
 II. <i>Cançonística</i>	 53
A) Cantars	55
Aforístiques	58
Agrícoles	61
Alegria	64
Amoroses	66
Aritmètica	75
Astres	76
Bogetes	78
Burlesques	86
Calendari	104
Cantars	107
Casament	110
Combinació de nones	114

Comparança	115
Conformança	116
Consells	117
Qualitats personals	119
Desaire	121
Desitjos	122
Despedida	124
Despreci	127
Diàleg	132
Economia	135
Enigmàtiques	136
Epitafis	137
Esperança	138
Fanfarronades	139
Festejament	141
Flors i fruites	142
Geogràfiques	147
Històriques	149
Hores del dia	150
Indumentària	151
Infantils	153
Invectives	154
Invectives tòpiques	161
Jocs de paraules	166
Malalties i morts	167
Maledicció	169
Manament	171
Meteorologia	172
Misèria	173
Música i balls	174
Oficis i ocupacions	177
Piotxes	179
Plantes	180
Pregàries	189
Preguntes	191
Profètiques	192
Propòsits	193
Queixes	194
Reconvencions	195
Records	202
Reflexives	209
Religioses	209
Satíriques	214

Satisfacció	223
Serenates	224
Tristesa	226
Zoologia-Aus	227
Zoologia-Insectes	233
Zoologia-Mamífers	235
Zoologia-Peixos	242
Zoologia- Mol·luscs i rèptils	243
B) Gloses	244
C) Cançons llargues sense música coneguda	250
D) Cançons amb música	295
Notes a les cançons amb música	406
E) D'autors coneguts	411
 III. <i>Paremiologia</i>	416
A) Refranys	419
Abundància	421
Agrícoles	422
Amoroses	423
Aritmètics	424
Avisos	425
Bé i mal	429
Botànics	432
Calendari	434
Casament	437
Consell	438
Costums	440
Econòmics	441
Flors i fruits	445
Geogràfics	446
Higènics	447
Invectives tòpiques	448
Jocs	449
Malalties i morts	450
Medicina	452
Meteorològics	453
Misèria	457
Morals	458
Música	459
Reconvenció	460
Reflexius	463
Religiosos	473
Urbanitat	475

Zoologia.-Aus	476
Zoologia-Insectes	477
Zoològics-Mamífers	478
Zoològics-Rèptils	484
B) Modismes i locucions	485
C) Comparances	526
D) Vocabulari	532
 IV. <i>Etologia</i>	 558
A) Costums	561
B) Preocupacions	580
 V. <i>Hierologia</i>	 609
A) Oracions	611
Oracions de remeis	614
Oracions per anar a combregar	628
Oracions a Maria Santíssima	631
Oracions per anar al llit	635
Oracions a sants	641
Oracions diverses	649
Notes a les oracions	669
 VI. <i>De la infantesa</i>	 672
A) Juguines infantils	674
Notes a les juguines	689
B) Cançons de bres	691
C) Invectives infantils	696
D) Jocs	701
Notes als jocs	731
E) Cançonetes infantils	733
Notes a les cançonetes infantils	745
 VII. <i>Endevinalles</i>	 747
A) Endevinalls	749
Notes als endevinalls	766
B) Equívocs	767
C) Preguntes	776
D) Embarbussaments	785
Expressions de difícil intel·lecció	788
Problemes aritmètics	792
Taula	799